

Dlaczego zdanie *Nic nie wiemy o jego promocji*. powoduje dezorientację słuchacza lub czytelnika? Dlaczego jedna osoba zrozumie, że słowo *promocja* dotyczy przejścia ucznia do następnej klasy, a inna, że - reklamy? A może *promocja* znaczy jeszcze coś innego?

Co obecnie znaczą słowa: *promocja*, *projekt*, *zieloni*, *kolumna*, *impreza*, *dialog*, *ekologiczny*, *korespondować*?

Aby odpowiedzieć na te pytania, trzeba przypomnieć, że słownictwo wzbogaca się m.in. poprzez tworzenie neologizmów słowotwórczych¹⁾, kalki językowe²⁾, zapożyczenia leksykalne³⁾ oraz **poprzez nadawanie istniejącym wyrazom nowych znaczeń**, czyli - powstawanie neologizmów znaczeniowych (neosemantyzmów).

We współczesnej polszczyźnie, reagującej na nowe zjawiska w życiu gospodarczym, politycznym, a także w życiu codziennym, obserwujemy rozwój znaczeniowy wielu wyrazów. Na przykład rzeczowniki: **kolumna** ('słup', 'zwarty sztyk', 'pionowy rząd liczb, cyfr lub liter') i **wieża** ('wysoka budowla', 'figura szachowa') zaczęły stanowić nazwy elementów i całości sprzętu nagłaśniająco-odtwarzającego i zwłaszcza młodzi ludzie rozumieją, że w zdaniu: *Kupiłem nową kolumnę*. chodzi o 'wolno stojący zespół głośników umieszczonych we wspólnej obudowie'.

O tym, że nadanie nowego znaczenia rzeczownikowi *wieża* zaszło niedawno, świadczy choćby fakt, że w „Słowniku języka polskiego” PWN z 1978 r. jeszcze nie występowało nowe znaczenie słowa *wieża* ('zestaw odrębnych urządzeń elektroakustycznych, ułożonych jeden na drugim').

Przyjrzymy się procesowi powstawania neosemantyzmów na przykładzie trzech wyrazów: *dialog*, *korespondować* i *promocja*.

Dialog

We wspomnianym słowniku z 1978 r. wyraz *dialog* to tylko 'rozmowa' lub 'forma wypowiedzi literackiej' (cały utwór lub jego część), a przecież w ostatnich latach obserwujemy, że w tekstach publicystycznych tradycyjne znaczenie wyrazu *dialog* zawężono do 'negocjacji'.

Korespondować

Dla wielu osób *korespondować* to przede wszystkim 'prowadzić korespondencję'. To jest tradycyjne znaczenie tego słowa, przejęte z języka łacińskiego. Ale - pod wpływem języka

angielskiego - znaczenie tego czasownika (*korespondować*) dziś oznacza także 'harmonizować, pasować do czegoś'. W ten sposób współistnieją dwa znaczenia tego wyrazu: tradycyjne (wywodzące się z łaciny) i współcześnie nadane (pod wpływem jęz. angielskiego).

Promocja

Rzeczownik *promocja*, także w wyniku oddziaływania angielszczyzny, już od kilku lat znaczy 'reklama, popieranie, propagowanie', np. *Włożyli wiele wysiłku i środków finansowych w promocję polskiego filmu za granicą*.

Jednak słowo to występuje nadal w użyciach tradycyjnych, czyli *promocja* to również:

- 'ocena szkolna po roku nauki, kwalifikująca ucznia do następnej klasy', np. *Marek nie otrzymał promocji*. oraz
- 'przyznanie, nadanie stopnia naukowego lub wojskowego; ceremonia nadania takiego stopnia', np. *Wyjechali na promocję doktorską lub oficerską*.

Uwaga!

Neosemantyzmy (nowoznaczniki) nie są błędami językowymi. Jednak przy ich używaniu, zwłaszcza we wstępnej fazie upowszechniania się nowego znaczenia, należy bardzo starannie dobierać konteksty, w których one występują, aby zapobiec wszelkim nieporozumieniom, związanym z użyciami tradycyjnymi.

Barbara Ellwart